

רשות ההגבלים העסקיים

ירושלים, כ"ד אדר א' תשע"א
28 בפברואר 2011

לכבוד
מנהלי הבנקים וחברות הביטוח

בדואר רשום ובפקס

שלום רב,

הנדון: הסדרי קונסורציום

הנני מתכבדת לפנות אליכם בעניין שבנדון כדלקמן:

1. במכתבי מיום 8 במרץ 2007, הודעתי כי אין בכוונת רשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") על חבירה בין בנקים בקונסורציום אשראי, אשר התקיימו בו התנאים שפורטו במכתב. במכתבו של עו"ד אבנר פינקלשטיין, מיום 4 בינואר 2009, הוארך תקפם של תנאים אלו.
2. בנוסף, במכתבי מיום 2 במרץ 2008, התרתי בתנאים דומים חבירה בין בנקים לבין חברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן, לשם יצירת קונסורציום אשראי.
3. במהלך התקופה האחרונה נערכה ברשות בחינה של התנאים לחבירה בין בנקים ובין חברות ביטוח ובינם לבין עצמם (להלן ביחד: "בנקים וגופים מוסדיים") בקונסורציום אשראי. בחינה זו נערכה הן על מנת לעמוד על ההתפתחויות אשר חלו בתחום מתן אשראי משותף והן לאור פניות שהתקבלו בעניין התנאים בהם הותנו הסכמי הקונסורציום. במסגרת זו, ערכה הרשות שורה של פגישות עם גורמים רלוונטיים, בהם נציגים של בנקים וגופים מוסדיים, מלווים גדולים במשק הישראלי וגופים רגולטוריים ואספה מידע באשר להסדרי קונסורציום שונים.
4. במרכזם של התנאים האמורים, עמד מבחן הסף לפיו על החבירה של מספר בנקים ו/או גופים מוסדיים בקונסורציום להיות "חיונית במובן זה שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים" (להלן: "דרישת החיוניות"). משמעותה של דרישת החיוניות, היתה כי ניתן להראות שאלמלא החבירה הייתה רמת הסיכון לה נחשף כל אחד מהבנקים ו/או הגופים המוסדיים גבוהה באופן מהותי בהשוואה לרמת הסיכון הקיימת במתכונת של חבירה, כך שניתן להביא את הפערים הללו לידי ביטוי בשיעור הריבית למתן האשראי.

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 6556111-02 פקס: 6515330-02

jerusalem@antitrust.gov.il

5. רבות מהפניות שהתקבלו ברשות, עסקו בדרישת החיוניות ובשימוש בשיעור הריבית למתן האשראי, כאמת מידה לחיוניותו של הקונסורציום. לטענת הפונים, דרישת החיוניות נתונה לפרשנות ועל כן גוררת אי וודאות. עוד נטען, כי הקונסורציום מאפשר אמנם להעניק אשראי גם במקרים בהם אלמלא החבירה לא היה ניתן לספקו בתנאים סבירים, אולם זאת לא בהכרח מסיבות הקשורות לגובה הריבית, אלא לשיקולים נוספים דוגמת הצורך בפיזור סיכונים, מגבלות על קבוצת לוויים וכד'.
6. כמו כן נטען בפנינו, כי דרישת החיוניות עשויה להקשות על השתתפותם של הבנקים הבינוניים והקטנים והגופים המוסדיים בקונסורציומים והובלתם, נוכח האפשרות כי מימון פרויקטים אלו ייעשה על-ידי הבנקים הגדולים בלבד, ללא צורך בחבירה. בהקשר זה יצוין, כי הרשות רואה חשיבות רבה בהצטרפותם של גופים אלו לתחום, על מנת לגוון את מקורות האשראי ללוויים ולהגביר את התחרות בתחום.
7. לאור האמור, הגעתי למסקנה כי יש להמשיך ולאפשר את המשך קיומם של הסדרי קונסורציום העשויים להיטיב עם הלוויים ולהגביר את התחרות בתחום, תוך ביטול דרישת החיוניות לתקופת זמן מוגבלת של **שנתיים**.
8. במהלך תקופה זו הרשות תוסיף ותעקוב מקרוב אחר ההתפתחויות בשוק האשראי ושיתופי הפעולה בין הבנקים והגופים המוסדיים במתן אשראי משותף, מתוך כוונה לאפשר קביעה של תנאים חלופיים וקבועים להסדרי קונסורציום בעתיד.
9. בו-בזמן יש להבטיח באמצעות תנאים מתאימים, כי לא תיגרם פגיעה תחרותית כתוצאה משיתופי הפעולה במסגרת הקונסורציום – וזאת בין אם מדובר בפגיעה תחרותית נקודתית כתוצאה משיתוף פעולה אסור כנגד לווה בעסקה ספציפית, ובין אם מדובר בפגיעה תחרותית הנובעת משיבה של המתחרים בשולחן משותף.
10. יתרה מכך, שיתופי הפעולה בין הבנקים והגופים המוסדיים לצורך חבירה בקונסורציום אשראי הם שיתופי פעולה חוזרים, דבר המגביר את החששות הנובעים משיבת מתחרים בשולחן משותף. מתן היתר גורף לשיתופי פעולה חוזרים מעין אלו עלול להביא למיסודו של ערוץ תקשורת נמשך בין הבנקים והגופים המוסדיים, דבר שאינו מקובל ביחסי תחרות ויריבות עסקית¹. עקב כך, עלול שיתוף הפעולה במסגרת קונסורציום האשראי להפחית מרמת היריבות העסקית ואף לחלחל לתחומים נוספים ולהביא להגבלת התחרות בהם.
11. התנאים שלהלן באים לענות על החששות האמורים, וקובעים מנגנונים שנועדו להבטיח כי לא תיגרם פגיעה תחרותית משיתוף הפעולה שבין הגורמים המתחרים, ולצד זאת מנגנוני פיקוח ודיווח מסודרים לתהליכים המשותפים המתבצעים על-ידי הצדדים לקונסורציום האשראי.

¹ ראו בעניין זה גילוי דעת מאת הממונה על הגבלים עסקיים: **שיתוף פעולה בין משקיעים מוסדיים בשינוי תנאי אגרות חוב תאגידיות**; 2008 **הגבלים עסקיים** 5001318.

12. סופו של דבר, הריני להודיעכם כי אין בכוונת הרשות לאכוף את הוראות החוק על קונסורציום למתן אשראי אשר יתקיימו בו כלל התנאים המפורטים להלן:

הגדרות:

"הצדדים" – הבנקים ו/או הגופים המוסדיים;

התנאים:

א. החברה בקונסורציום אשראי תהיה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד;

ב. ללקוח תינתן האפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו;

ג. כאשר בקונסורציום חברים גם בנק הפועלים בע"מ וגם בנק לאומי לישראל בע"מ, תתאפשר החברה רק אם סכום האשראי המצרפי שנדרשים שני הבנקים לתיתו עולה על 300 מיליון ש"ח. המגבלה האמורה בסעיף זה לא תחול על הסדר קונסורציום שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידי בנק הפועלים בע"מ ועל ידי בנק לאומי בע"מ, לפני יום 18 באוגוסט 2002, לאותו אדם;

ד. לא יועבר בין הצדדים כל מידע שאינו נדרש לצורך החברה בקונסורציום הספציפי שבעניינו מתנהלים המגעים. מבלי לגרוע מהאמור, כל העברת מידע כאמור תיעשה באופן הממזער כל חשש לפגיעה תחרותית בין הצדדים.

ה. הצדדים יערכו תיעוד כדלקמן:

1. עיקרי המגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר בין הצדדים בעניינים הנוגעים לחברה בקונסורציום אשראי. תיעוד כאמור יכלול את המועד, שמות המשתתפים, תפקידיהם, עיקרי הדברים שהוחלפו וההחלטות שהתקבלו, לרבות תיעוד של פניות לצדדים אשר בסופו של יום לא לקחו חלק בקונסורציום.

למען הסר ספק, תיעוד כאמור יערך גם עבור מגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר ולא הבשיל לידי חברה בפועל בקונסורציום אשראי.

2. ביחס לקונסורציום אשראי אשר התקיים בפועל, יש לתעד את כלל הנתונים הבאים: יוזם החברה; שם הלווה; הפרויקט בגינו ניתנה ההלוואה; סכום האשראי הכולל שניתן במסגרת הקונסורציום; מוביל הקונסורציום והצדדים החברים בו; סכום האשראי שניתן על ידיכם; מועד מתן ההלוואה; תקופת ההלוואה; ותנאי ההלוואה, לרבות גובה הריבית.

3. ביחס למגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חברה בפועל בקונסורציום אשראי, יש לתעד את הנתונים הבאים, ככל שהם ידועים לכם: יוזם

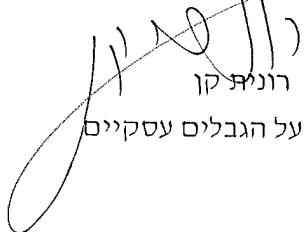
החבירה; שם הלווה המיועד; הפרויקט בגינו הייתה עתידה להינתן
ההלוואה; סכום האשראי הכולל שהיה עתיד להינתן במסגרת
הקונסורציום; מוביל הקונסורציום והצדדים שהיו עתידים להיות
חברים בו; סכום האשראי שהיה עתיד להינתן על ידיכם; המועד
המתוכנן למתן ההלוואה; תקופת ההלוואה המתוכננת; תנאי ההלוואה
הצפויים, לרבות גובה הריבית.

ו. התייעוד המפורט בסעיף ה' לעיל ישמר אצל כל בנק ו/או גוף מוסדי ויועבר
לרשות בתוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית. כמו כן, התייעוד יומצא לרשות
על פי דרישה תוך 14 ימים ממועד הדרישה.

13. אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע מבנקים החפצים ליתן אשראי במשותף - לפנות
בהליך של פטור פרטני בהתאם לסעיף 14 לחוק.

14. תקפו של האמור במכתבי זה יעמוד על **שנתיים מהיום, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת
לפני תום התקופה**. במהלך פרק זמן זה הרשות תעקוב, כאמור, אחר ההתפתחויות
בתחום האשראי המשותף ובהתאם לכך, ולפי הצורך, תצא הנחיה מחודשת.

בכבוד רב ובברכה,

רוני קון
הממונה על הגבלים עסקיים